

H Å N D B O G

SKIVEKOMMUNE

Om særlige
foranstaltninger
på distriktsskolen

Skive Kommune 2007

INDHOLDSFORTEGNELSE:

FORORD	3
VÆRDIGRUNDLAG	4
HVAD KAN KLASSELÆREREN IVÆRKSÆTTE OMKRING ET BARN MED SKOLEPROBLEMER?	5
RUMMELIGHEDSFREMMENDE FORANSTALTNINGER I FOLKESKOLEN	6
DE TRE INDSATSOMRÅDER	6
Den forebyggende undervisning	6
Den foregribende indsats	6
Den indgribende indsats	6
EVALUERING AF UNDERVISNINGEN AF DEN ENKELTE ELEV I SPECIALCENTRET	7
SPECIALCENTRET	7
PPR'S OPGAVE	9
Hvem kan henvende sig til PPR?	9
Hvordan indstiller man til PPR?	10
TILBUD TIL BØRN MED TALE- HØRE- OG SPROGVANSKELIGHEDER	11
Hvad er tale-, høre- sprogsvanskeligheder?.....	11
Hvordan arbejder tale-hørepedagogen?	11
Indstilling til taleundervisning.....	12
TILTAG OMKRING LÆSNING	12
Fravigelse/fritagelse ved Folkeskolens Afgangsprøve for elever med tale-sprogsvanskeligheder og omfattende læse- og stavevanskeligheder se § 14 stk. 9.....	13

Forord

De senere år har der været arbejdet målrettet på at understøtte rummeligheden i normalundervisningen. Der fokuseres på forebyggelse og en fleksibel specialpædagogisk bistand, der tager udgangspunkt i, at alle børn i princippet hører til på distriktsskolen. Kun i ganske særlige tilfælde, hvor det tjener barnets trivsel og udvikling, bliver der givet særligt tilrettelagt undervisning uden for klassen.

Differentieringen i undervisningen skal styrkes. Alle kommunens skoler arbejder med at udvikle normalundervisningen og den specialpædagogiske bistand. Det sker blandt andet ved, at AKT vejlederen, læsevejlederen og specialvejlederen tilknyttes de enkelte teams. Den specialpædagogiske bistand lægges ud i normalundervisningen. Undervisningen foregår på hold på tværs af klasser og årgange, skolen gennemfører fagspecifikke kursusforløb for alle elever, og kommunens læsekonsulent og tale-høre-konsulent indgår i samarbejdet omkring tilrettelæggelse af undervisning.

Relationer mellem børn - børn og børn - voksne har altafgørende betydning for børnenes personlige og faglige udvikling. De voksne omkring børnene skal have fokus på ressourcer og muligheder og være med til at skabe de gode historier.

Alle skoler har oprettet et specialcenter, som har til opgave dels at virke konsultativt i forhold til de enkelte lærere/lærerteams, dels at tilrettelægge og gennemføre specialpædagogisk bistand.

Skoler med mange tosprogede elever har oprettet tosprogscentre, som sammen med elevernes lærere har ansvaret for undervisning af tosprogede elever.

PPR arbejder ud fra en ressource- og relationsorienteret tænkning og arbejder på at styrke den konsultative rolle i forhold til de voksne, der er tæt på børnene. PPR fungerer som sparringspartnere og rådgivere for lærere/teams i normalundervisningen.

Håndbogen er målrettet den almindelige lærer/pædagog, som ønsker at have et overblik over, hvilke muligheder han/hun har for at differentiere den daglige undervisning, så udskillelse af elever undgås i videst muligt omfang.

Håndbogen beskriver samtidig de særlige tilbud, kommunen har til elever, der på trods af differentiering ikke profiterer tilstrækkeligt af undervisningen i egen klasse.

Skive Kommune 2007

Værdigrundlag

I folkeskolen skal der være plads til alle. Det enkelte menneske skal respektere og acceptere, at vi alle har forskellige kvaliteter, evner og holdninger, så alle føler sig værdsat.

Med udgangspunkt i børnenes ressourcer skal en tidlig og forebyggende indsats vægtes højt, så de enkelte børn kan udnytte deres kompetencer og potentialer.

Vi arbejder ud fra en overbevisning om, at de relationer, børnene indgår i sammen med andre børn og voksne, er af afgørende betydning for børnenes faglige og personlige udvikling. De professionelle i skolen skal sørge for at der tages ekstra hånd om de særlige udsatte elever, så de får mulighed for at være i anerkendende og værdsættende relationer og mulighed for at bryde en evt. negativ social arv.

Undervisningen tager udgangspunkt i og tilgodeser barnets behov, således at barnet kan indgå i samværet med de andre børn og deltage i undervisningen. Fokus skal være på at opkvalificere og støtte de voksne, der er tæt på børnene.

Undervisningen tager udgangspunkt i, at alle børn i princippet hører til i hjemklassen. Kun i ganske særlige tilfælde, hvor det tjener barnets trivsel og udvikling, tilbydes barnet undervisning uden for klassen.

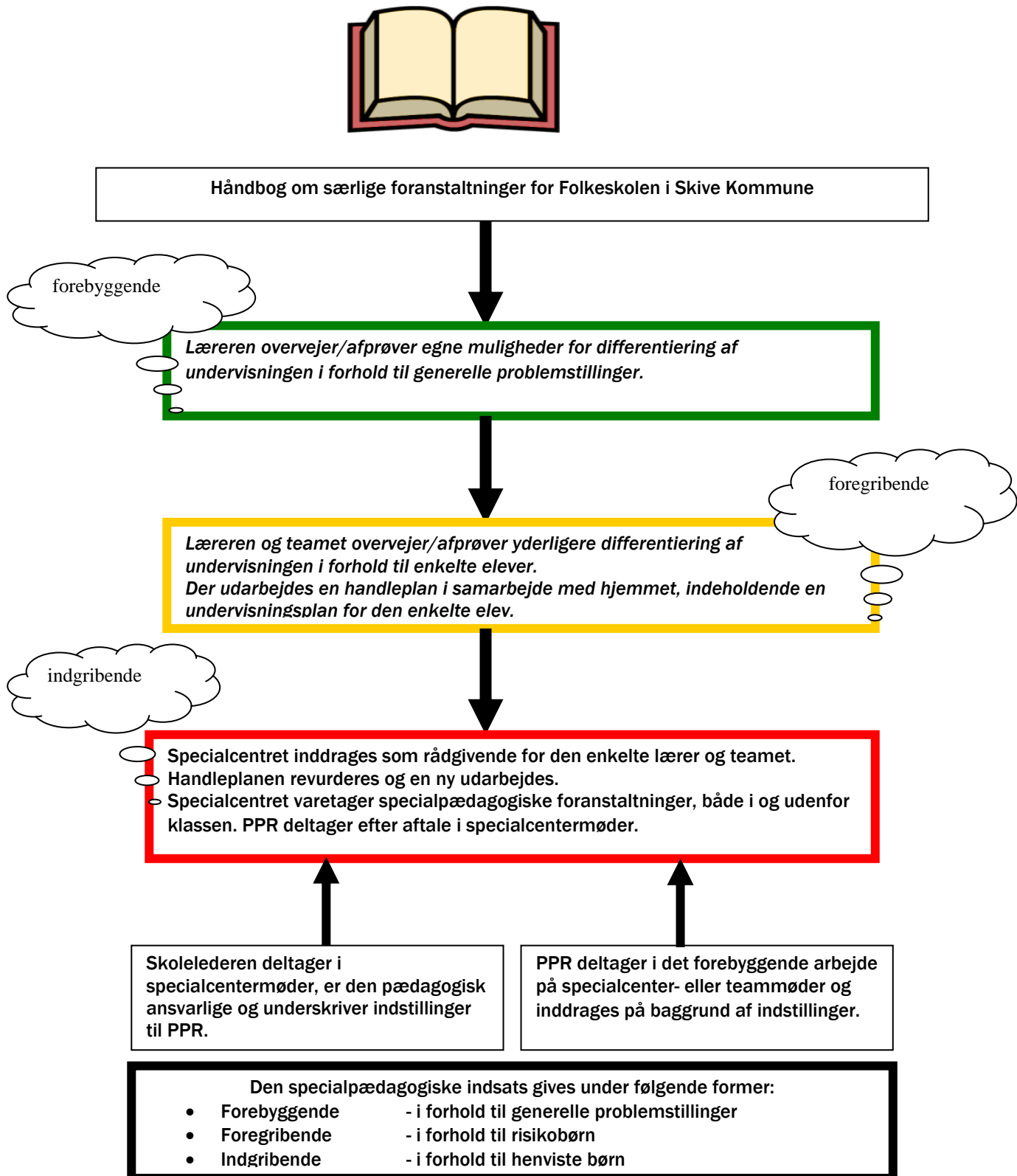
Det fælles skolevæsen i Skive Kommune kendetegnes ved forskellighed og fleksibilitet. Den fleksible undervisning kan f.eks. foregå individuelt, på hold på tværs af klasser og årgange, støtte på klassen, lektiehjælp eller specifikke fagkurser.

Kendetegnende for alle medarbejdere er, at de er opmærksomme på barnets styrkesider og med udgangspunkt i disse opstiller klare mål for undervisningen.

Ovenstående forudsætter en faglig ekspertise af de personer, der er tilknyttet specialundervisningscentre, sprogcentre og specialtilbudene.

Hvad kan klasselæreren iværksætte omkring et barn med skoleproblemer?

Oversigt over klasselærerens handlemuligheder omkring en elev med skoleproblemer.

Rummelighedsfremmende foranstaltninger i Folkeskolen

(Følgende liste er ikke udtømmende og ikke udtryk for en prioritering.)

- Det konsultative samarbejde mellem skole, hjem og PPR
- Læsevejledere på skolerne
- Mål for læsning
- Klasselæsekonferencer
- Familieklasser
- IT støtte til elever med læse/stavevanskeligheder
- Kompetencecenter for læsning og IT
- AKT- lærere på skolerne som yder konsultativ bistand til lærere/teams vedr. generelle AKT problemer
- AKT konsulenter

De tre indsatsområder

Den forebyggende undervisning drejer sig om generelle problemstillinger og derfor skal lærerens egne muligheder inden for normalklassens rammer først og fremmest afprøves. Differentiering, kollegial sparring i teamet, holddannelse, rådgivning fra læsevejleder og specialundervisningen giver læreren mange muligheder for at øge den pædagogiske rummelighed i elevens nærmeste miljø. Den forebyggende undervisning er rettet mod alle elever.

Den foregribende indsats er målrettet risiko/kendte børn i normalundervisningen. Der er brug for yderligere differentiering, kollegial sparring i teamet, holddannelse, rådgivning fra specialundervisningen og PPR. Klasselærer og forældre udarbejder i fællesskab en handleplan og forældrene orienteres om den individuelle undervisningsplan.

Den indgribende indsats er målrettet elever, som har brug for specialpædagogisk bistand. Der er brug for en særlig tilrettelagt og målrettet undervisning, samarbejde mellem faglærer og specialundervisningen og PPR. Faglærer, specialundervisningslærer og forældre udarbejder i fællesskab en handleplan og forældre orienteres om den individuelle undervisningsplan.

Hvis en indgribende undervisning skal strække sig over mere end tre måneder, skal eleven uindstilles til en pædagogisk-psykologisk undersøgelse. Klasselærer og forældre udfylder indstillingsskemaet. Skoleleder, forældre og klasselærer underskriver skemaet.

<p>Handleplan <i>Klasselærer og forældre udarbejder i fællesskab en handleplan.</i></p>	<p><i>Hvad oplever skolen? Hvad oplever hjemmet? Hvad skal der arbejdes med? Hvad er målet? Hvordan skal det foregå? Ansvarsfordeling? Nyt møde?</i></p>
<p>Undervisningsplan <i>Vedlægges handleplan og forældrene og eleven orienteres.</i></p>	<p><i>Teamet/faglærer udarbejder en undervisningsplan afhængig af og tilpasset elevens vanskeligheder i samarbejde med læsevejleder/specialundervisningslærer/PPR</i></p>

Evaluering af undervisningen af den enkelte elev i specialcentret

Der oprettes en elevjournal, når eleven påbegynder et forløb i specialcentret.

Elevjournalens indhold:

- form for specialpædagogisk bistand
- ugentlige timetal
- formål med undervisningen
- målformulering
- handleplan
- materialevalg
- referat fra møder
- evalueringsform

Der iværksættes en diagnosticerende undervisning, så specialundervisningslæreren får et grundigt kendskab til elevens faglige standpunkt.

Ved periodens begyndelse og afslutning tages en faglig prøve, for at eleven og læreren kan se effekten af den specialpædagogiske bistand.

Ved møde i specialcentret aftales i slutningen af perioden det videre forløb.

Faglæreren, forældrene og evt. eleven indkaldes til mødet i specialcentret.

Specialcentret

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand skal altid ses som en del af folkeskolens samlede indsats over for børn med særlige behov.

Specialpædagogisk bistand skal foregå med udgangspunkt i barnets nærmeste miljø.

Specialcentrets udfordring er, i samarbejde med den øvrige del af skolen, til stadighed at arbejde med at øge den pædagogiske rummelighed i den almindelige undervisning og dermed begrænse udskillelsen af elever begrundet i deres særlige behov og forudsætninger.

At kunne rumme udfordringer for alle elever vil medføre tilpasning af den almindelige undervisning, så den rummer udfordringer og opgaver, der svarer til elevernes forskellige behov og forudsætninger.

Specialcentret har således, som skolens specialpædagogiske forum eller team, en vigtig rolle i udviklingen af rummelighed på alle niveauer i folkeskolen og medvirker dermed til at skabe og udvikle sammenhæng mellem specialpædagogisk bistand og den almindelige undervisning.

Specialcentret fungerer dermed som et konsulentforum, der medvirker til udvikling af skolens samlede pædagogiske indsats for alle børn, bl.a. udvikling af undervisningsdifferentiering, teamsamarbejde, ressourcesyn m.v.

Den enkelte skole udarbejder selv de nærmere procedurer og samarbejdsaftaler for specialcentrets arbejde.

Specialvejlederen er faglig ansvarlig for skolens specialcenter både i forhold til den specialpædagogiske bistand til elever med særlige behov, samt det konsultative samarbejde mellem skole, hjem og PPR.

I vejledning om folkeskolens indsats over for elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte kan læses:

”Forum for specialpædagogik – skolens specialcenter

På mange skoler har man med udbytte nedsat et særligt udvalg eller fagligt team, der fungerer som et specialpædagogisk forum, bestående af skolens leder, repræsentanter fra såvel skolens specialundervisningspersonale som lærere fra den almindelige undervisning.

En skoles specialcenter (udviklingscenter eller kompetencecenter) kan med fordel organiseres som et selvstyrende team, der rådgiver skolens leder med hensyn til konkrete beslutninger om iværksættelse af specialundervisning og anden særlig støtte.

Specialcentret er en integreret del af skolens liv og er med til at sikre den løbende debat om den enkelte skoles rummelighed.

Et specialcenter er således en persongruppe med fagkompetence og handlemuligheder, som sikrer, at den enkelte lærer, den enkelte pædagog eller det team, de indgår i, har et kvalificeret sted at gå hen med deres usikkerhed vedrørende en elevs undervisning og få rådgivning om, hvordan der kan arbejdes videre.

Medarbejdere fra Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR) og andre specialister indgår efter behov i specialcentrets arbejde, således at deres funktion kan være med til at øge kvaliteten af skolens specialundervisning.

Gennem specialcenterfunktionen får skolens leder også mulighed for såvel forebyggende drøftelser som drøftelser af de indstillede elevers vanskeligheder og særlige behov i et forum, hvor den fornødne undervisningsmæssige og pædagogisk-psykologiske ekspertise er til stede.

Ved et specialcenter forstås således ikke et fysisk rum, hvor elever modtager undervisning, men et forum, hvor pædagogiske initiativer udgår fra.

Det er ved udformningen af reglerne forudsat, at iværksættelse af specialundervisning kun finder sted i situationer, hvor udviklingen af elevens kompetencer ikke er mulig inden for rammerne af den almindelige undervisning, jf. §1, stk. 1, i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.”

[Link til Bekendtgørelse nr. 1373.](#)

PPR's opgave

PPR's hovedopgave er at støtte børn med særlige behov og deres familier gennem undersøgelse, rådgivning, vejledning og undervisning.

PPR arbejder med børn i alderen 0-18 år og inddrages primært gennem skolen eller daginstitutionen. I PPR er der ansat psykologer, tale/hørepedagoger, læsekonsulenter, AKT-konsulenter, ergoterapeut og fysioterapeut, pædagogisk konsulent, støttepædagoger samt sekretær.

PPR arbejder ud fra en ressource- og relationsorienteret tænkning med fokus på at støtte de voksne omkring børnene i at se deres egen rolle og betydning for børnenes udvikling og trivsel. PPR's mål er at arbejde hen imod en inkluderende og relationel tænkning og praksis, hvor de voksne omkring børnene er involveret som de primære ansvarlige i denne udvikling.

Hvem kan henvende sig til PPR?

- Forældrene kan henvende sig til PPR og bede om rådgivning.
- PPR kan tilbyde forældrene 1-2 samtaler uden at der oprettes en sag. Er der behov for yderligere hjælp, skal der laves en indstilling til PPR. (se indstillingsprocedure)
- Samarbejdspartnere kan henvende sig til PPR og bede om konsultation, råd og vejledning i forhold til de problemstillinger, de oplever i deres arbejde.
- Skolen eller andre samarbejdspartnere kan i samarbejde med forældrene lave en skriftlig indstilling til PPR.
- PPR-medarbejderen vil herefter tage kontakt til forældre og indstiller for at lave en aftale om, hvad der ønskes hjælp til.
- Eleven kan selv henvende sig til PPR.

Hvordan indstiller man til PPR?

Når man ønsker at inddrage PPR omkring et barn, skal barnet indstilles. Det betyder, at den som ønsker hjælpen - det kan være pædagogen, læreren, forældrene m.m. - udfylder et indstillingsskema, som forældrene også underskriver.

Et indstillingsskema skal opfattes som den kontrakt, der laves mellem indstilleren, forældrene og PPR. Det er vigtigt at redegøre for barnets stærke og svage sider, gerne ved eksempler. F.eks. kan man beskrive situationer, hvor barnet viser god mestring og situationer, hvor barnet har brug for de voksnes støtte til mestring. Ligeledes er det vigtigt at redegøre for, hvad der er forsøgt for at hjælpe barnet, samt hvad der ønskes hjælp til. Konkrete handleplaner vedlægges.

Når PPR modtager en indstilling på et barn, bliver indstillingen visiteret til den ansvarlige sagsbehandler på det kommende visitationsmøde. (psykolog, talepædagog, læsekonsulent, fysioterapeut eller AKT- konsulent.)

Forældrene og skolen vil herefter modtage et brev, hvor PPR kvitterer for indstillingen og skriver, hvem der er ansvarlig sagsbehandler, og hvornår forældrene inviteres til det igangsættende møde, hvor indstillingen drøftes, og det videre forløb aftales.

Hvis en skole vurderer, at et barn har problemer, kan skolen iværksætte hjælp uden indstilling til PPR i 3 måneder. I denne periode inddrages skolens specialcenter. ([jvf. afsnittet om ”hvad kan klasselæreren...”](#))

Vurderer skolen og forældrene, at der er brug for fortsat specialpædagogisk bistand efter 3 måneder, skal der laves en indstilling til PPR med beskrivelse af:

- problemet
- hvad er der forsøgt indtil nu
- handleplan for fremtidig indsats

Psykologen, der er tilknyttet skolen, vil herefter på et efterfølgende specialcentermøde vurdere den planlagte specialpædagogiske bistand omkring barnet og indgå i de kommende drøftelser.

Barnets papirer er fortrolige papirer, som kun forældrene har aktindsigt i. Det vil sige, at PPR ikke kan udtale sig om barnet eller fremsende materialer til andre instanser uden forældrenes accept.

Når sagen afsluttes, gemmer PPR normalt papirerne, til barnet går ud af skolen. Herefter kontakter PPR forældrene for at høre, om de har ønske om, at sagen fortsat gemmes.

Vurderes det, at det vil være en god ide at gemme papirerne lidt længere, aftales dette med forældrene, når PPR kontakter dem.

Tilbud til børn med tale- høre- og sprogvanskeligheder

Formålet med den specialpædagogiske bistand til elever med tale-høre- og sprogproblemer er så tidligt som muligt at støtte barnets sproglige udvikling, så man mindsker eller fjerner varige virkninger af de sproglige/høremæssige vanskeligheder.

Hvad er tale-, høre- sprogvanskeligheder?

- talevanskeligheder: eks. stemme, udtale, stammen, læsp, snøvl, artikulation
- hørevanskeligheder: eks. hørenedsættelse, lydskelneproblemer, håndtering af tekniske og pædagogiske hjælpemidler
- sprogvanskeligheder: eks. sprogforståelse, ordforråd, begreber, ordbøjning, sætningsopbygning, kommunikation

Den forebyggende indsats – i forhold til generelle problemstillinger.

Indsatsen gives i forhold til de voksne, således at den kan implementeres i barnets hverdag. Den tager udgangspunkt i relevant forskning om sprogets betydning for læring, social- og personlighedsudvikling.

Indsatsen gives i form af

- rådgivning og vejledning omkring fonologisk og sproglig opmærksomhed
- KTI efterår og forår i børnehaveklassen
- DLB efterår og forår i børnehaveklassen
- tale-hørelæreren deltager i klassekonference i børnehaveklassen
- konsultativ bistand mhp. øget rummelighed i forhold til elever med tale-, høre-sprogvanskeligheder

Den foregribende indsats – i forhold til kendte børn, risikobørn.

Indsatsen gives i form af

- rådgivning og vejledning om specifikke problemstillinger (eks. stammen, hørenedsættelse stemmevanskeligheder...)
- medvirken ved udarbejdelse af individuelle planer eller gruppeundervisningsplaner

Den indgribende indsats – i forhold til henviste børn

Indsatsen gives i form af

- tale-høreundervisning – individuelt eller i grupper
- rådgivning og vejledning til de voksne omkring barnet
- kursus omkring specifikke problemstillinger (eks. stammen, børne-hørekursus)
- høretekniske og – pædagogiske hjælpemidler

Hvordan arbejder tale-hørepedagogen?

Tale-hørelæreren arbejder ressource- og relationsorienteret.

Tale-høreundervisningen foregår fortrinsvis på barnets skole. Der indgås aftale om undervisningsperiode. Efter hver periode foretages en evaluering, der danner baggrund for fortsættelse eller afslutning af tale-høreundervisningen.

Indstilling til taleundervisning

[Se indstilling til PPR](#)

Tiltag omkring læsning

Elever med læse- og stavevanskeligheder

Den forebyggende indsats.

Indsatsen sker indenfor normalundervisningens rammer. Den skal tage udgangspunkt i:

- den pædagogiske evaluering. [Link til Mål for læsning børnehaveklasse – 3.klasse.](#)
- forskningsbaseret viden om forebyggende indsats i læsning/stavning og
- lærer-elev relationens betydning for læring.
- IT

Den forbyggende indsats betyder, at alle skoler skal sikre:

- der sker en tidlig indsats
- det skal være læseuddannede lærere, som underviser i læsning
- der skal læses hver dag i indskoling

Skolens læsevejleder er rådgivende i forhold til den forebyggende indsats.

Skolens læsevejleder deltager i klassekonferencer i følgende klasser:

Børnehaveklassen

- 1. klasse
- 2. klasse
- 3. klasse
- 6. klasse
- 7. klasse

Læsekonsulenten deltager i klassekonferencer i 1. og 2. klasse.

Specialundervisningsvejlederen deltager i klassekonferencerne, hvor det er relevant i forhold til elever med særlige behov

Den foregribende indsats

Indsatsen skal baseres på principper om nærhed, tidlig indsats og rummelighed for børn med risiko for at udvikle faglige vanskeligheder.

Senest december i 1. klasse skal der være iværksat foregribende indsats i forhold til børn i risikogruppen.

Læsevejlederen rådgiver om beskrivelse af – samt etablering af særlige foranstaltninger for børn, som kræver en særlig opmærksomhed omkring læsning og stavning indenfor klassens rammer.

Den indgribende indsats:

”Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand gives til elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, som ikke alene kan understøttes ved brug af undervisnings-differentiering og holddannelse inden for rammerne af den almindelige undervisning”.

[Link til Bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005.](#)

Specialpædagogisk bistand i eller udenfor klassen kan iværksættes i 3 måneder. Denne varetages af specialcentret. Såfremt eleven skal fortsætte med specialpædagogisk bistand, skal skolen i samarbejde med forældrene indstille eleven til pædagogisk-psykologisk vurdering.

Tilbud til elever med store læse- og stavevanskeligheder:

- Læsekurser
- Intensive læsekurser i det tidligere Spøttrup kommune
- IT-støtte til enkeltelever
- Kompetencecentret for læsning og IT i den tidligere Spøttrup kommune. Eleverne tilbydes undervisning i kompetencecentret 4 uger á 15 ugentlige undervisningstimer 2 gange i løbet af et skoleår.
- IT-støtte til elever med læse- og stavevanskeligheder i Skive kommune.

Fravigelse/fritagelse ved Folkeskolens Afgangsprøve for elever med tale-sprogvanskeligheder og omfattende læse- og stavevanskeligheder se § 14 stk. 9

I Folkeskolelovens § 14 stk. 9 gives der mulighed for fravigelse/fritagelse ved Folkeskolens Afgangsprøver for elever med særlige behov. Dette gælder eksempelvis elever med læse – stavevanskeligheder, elever med hørenedsættelser og elever, der stammer. PPR udfærdiger en pædagogisk udtalelse med vurdering af elevens behov for fravigelse/fritagelse fra prøvens form og rammer. Tilladelsen til en fravigelse/fritagelse gives af skolelederen og sker på baggrund af en indstilling fra klasselæreren i samråd med forældre, PPR og lærere i de berørte fag.

[Link til Vejledning om fravigelse af bestemmelserne ved folkeskolens afsluttende prøver](#)